

ТУДЫН ПОЭЗИЙЖЕ СЫЛНЕ, АРУ, КУАТЛЕ

M/M

Мемнан ешыште, мо шкемым шарнем, Миклай Казаков эреак ик эн йоратыме поэтна ыле. Тудын поэзийже дене лишне "Отважный комсомол" почеламут-влак сборникше дене палыме лийым. Тиде 1940 ийыште лийын. Тунам Раиса акам Азъял шымияш школышто тунемеш ыле, отличница улмыжлан школ дирекций тудлан полек семын типографий чия дене ўпшалтше уста самырык поэтын кымышо сборникшым кучыктен. Мый тунам эше школыш кошташ шуын омыл, но акамын лудмыж почешак Миклай Казаковын сборникшыкыже пурышо чыла гаяк почеламутшым наизусть тунемым, шке семынем нуным йоратен лудам ыле. Икмыняр ий варарак, Азъял шымияш школышто тунемем годым, тиде сборникым Анна Ивановна Ивановалан (туныктышемлан) ончыктышым, тудо лудаш нале да монтеш ыш пörтылтö. Кызытат чаманем.

1950 ийыште Москвасе "Советский писатель" савыктышеш Миклай Казаковын "Поэзия — любимая подруга" поэзий сборникше лекте, почеламутшо-влакым руш йылмыш уста советский поэт-влак кусареныт. 1951 ийыште Юл да Урал кундемысе түрлө йылман поэт-влак кокла гыч лачак марий поэт Н.И. Казаковлан тиде поэзий книгажлан тунам Сталинын лүмжым нумалше Государственный преминым кучыктышт. Але тыгае марий литературышто лийын огыл ыле. Мый тунам Морко педучилищыште шинчымашым погенам, а 1952-56 ийлаште Н.К. Крупская лүмеш Марпединститутышто тунемынам. Миклай Казаков дене нине ийлаште вуяваш вашлияш йон лийын огыл, поэт шкежат Москвасе Литературный институтышто Чалай Васлий йолташыже дене пырля шинчымашыжым нөлтен.

А вот Шенше кыдалаш школышто туныктышылан ыштыме ик шошым Миклай Казаков дене вашлияш пнал шыргыжале. Пачерышкем ала-кузе шкеак миен лекте. Мый, конешне, поэтым вигак палышым. Писын ўстелтöрыш чесым погышна. Ик сутка наре Николай Иванович пачерыштем лие. Ўстелтöрыштö, мутат уке, уналан шке возыметым ончыкташ йондымö, а вот "Отважный комсомол" сборникше нерген кузежым-можым ойлыде чытен омыл, тиде книгаже гоч ятыр почеламутшым наизусть лудын колтышым. Поэт тидлан шыргыжале веле.

Эрлашыжым эрдене Николай Иванович Шенше селасе палымыже, вич боевой орденын кавалерже Николай Васильевич Петров дек ошкыльо. Ик суткаже поэт Кугу Отечественный сарын чолга ветеранже дене уна лийын. Мо нерген кутырымштым ом пале. Тиде

вашлиймаш деч вара икмыняр жап гыч Н.В. Петровын ўмыржö шудо солымо жапыште трагически кўрылтö. Ты нерген уверым Н.И. Казаков чон корштен вашлие.

Шарнем, Миклай Казаков 1966-70 ийлаште "Марий коммуна" газет редакцийыште ыштыш — культура, литература да искусство отделыште. 1966 ий 8 мартыште вучыдымын почтальонка откыркым кучыктыш. Н.И. Казаков деч улмаш. Николай Иванович возен:

"Пагалыме Аркадий Иванович!

Эн первыяк, чевер шошо салам!

Вараже, паша нерген. Е. Герасимов н-н статьяжым секретариатыш пуышна. "Кўчык п.м.-влакеш" папкыште ятырак кием (мыйже шуко жап лийын омыл). Таче тудым пургед луктым, икмыняржым ойырен нальым. Колтена.

Кузе илет? Пашат могайрак? Школ ылыш гыч, агитбригада н-н (сьезд, шошо ага, сайлымаш негызеш) колтеден шого! Таза лий!

Салам дене Н. Казаков. 4.4.66".

Тиде жап гыч ятыр почеламутем Миклай Казаковын кидше йымач каен. Мулан, икте почеш весе савыкталте 1970 ийыште "Марий коммунашак": "Вис-вис шыргыжеш", "Коктын пырля", "Ужаргале сад", "Поланвондо" да ятыр молат. Нунак "Вис-вис шыргыжеш" поэзий сборникемлан негыз лийыч.

1976 ий июль гыч 1978 ий марте мый "Марий коммуна" газет редакцийыште ыштышым, ончыч культура, литература да искусство отделыште, вара — партийный ылышыште, пытартышлан — пропаганда ден агитаций отделыште. Николай Иванович редакцийыш пурен коштеда ыле. "Пычкемыш гыч волгыдыш" лостыкым лукташат полшыш. Тиде жапыште КПСС обком ден Писатель ушем Макс Майнлан Калык поэт лўмым пуаш ямдылалтыныт. Тидын нерген мылам Н.И. Казаков ончылгоч шижтарыш да серьезнын палемдыш: "Макс Майн кызытат тўналше автор семын кодын. Тудлан Калык писатель лўмым пуаш язык лиеш. Аркадий, тый сылнымутым лончылен сенет. Жапым шуйкалыде Макс Майнын чумыр поэзийже нерген газет гоч шке шонымашетым луктын каласе. Тудым вара ме Писатель ушемыштына канашен налына. Пашатлан писынрак пшж, вара ш кодман огыл ыле".

Орам веле, молан гын статьям возаш тореш лийым. Тыгак Николай Иванович нимом ыш пелеште. Шижым: кумылжо чотак вошыш.

Мыйже газет гоч Н.И. Казаковын серыпле мутшымак колаш шоненам. Йонгылыш лиймемым жап ятыр эртымеке гына умыленам.

Аркадий БУКЕТОВ.